

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priştine, 12 Ocak 2012
Nr. Ref.: RK180/11

KABUL EDİLMEZLİK KARARI

Dava No: KI 101/11

Başvurucu

Isma Bunjaku

Kosova Yüksek Mahkemesi'nin PPA nr. 4/2009 sayı ve 27.4.2011 tarihli kararının Anayasaya uygunluğunun değerlendirilmesi

KOSOVA CUMHURİYETİ ANAYASA MAHKEMESİ

Aşağıdaki yapıdadır:

Enver Hasani, Başkan
Kadri Kryeziu, Başkanvekili
Robert Carolan, Yargıç
Altay Suroy, Yargıç
Almiro Rodrigues, Yargıç
Snezhana Botusharova, Yargıç
Ivan Čukalović, Yargıç
Gjyljeta Mushkolaj, Yargıç
Iliriana Islami, Yargıç

Başvurucu

1. Başvurucu, Mitroviça Belediyesine bağlı Vinarç köyü doğumlu, Viçitırın Belediyesine bağlı Samadrexhe köyü mukimi Bayan Isma Bunjaku'dur.

İtiraz edilen karar

2. Kosova Anayasası ile güvence altına alınan hakların ihlal edildiği öne sürülen kamu otoritesi hükmü Kosova Yüksek Mahkemesi'nin PPA.nr. 4/2009 sayı ve 27.4.2011 tarihli kararıdır.

Dava konusu

3. Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi'ne 28 Temmuz 2011 tarihinde yapılan başvurunun konusu, başvurusunun teslim aldığı tarihi belirtmediği Kosova Yüksek Mahkemesi'nin PPA.nr. 4/2009 sayı ve 27.4.2011 tarihli kararının Anayasaya uygunluğunun değerlendirilmesidir.

Anayasa ile güvence altına alınan hakların iddia edilen ihlali

4. Başvurucu, "mevcut yasalar, Anayasa ve Uluslar arası Sözleşme" ile öngörülen haklarının söz konusu kararla ihlal edildiğini ileri sürerek anayasa ile güvence altına alınan haklarından hangisinin ihlal edildiğini açıkça belirtmemiştir.

Yasal dayanak

5. Kosova Cumhuriyeti Anayasası'nın (bundan sonra "Anayasa" şeklinde anılacaktır) 113.7 maddesi, 03/L-121 sayılı Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi Hakkında Yasanın (bundan sonra "Yasa" şeklinde anılacaktır) 47. maddesi ve Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (bundan sonra "İçtüzük" şeklinde anılacaktır) 29. kuralına dayandırılmıştır.

Başvurucunun şikâyeti

6. Başvurucu, "engelli emekliliği hakkı" için koşulları yerine getirmesine rağmen Çalışma ve Sosyal Refah Bakanlığının (bundan sonra ÇSRB şeklinde anılacaktır) Sağlık Komisyonunun gayrimeşru bir şekilde bu hakkını reddettiğini; kalıcı maluliyetinin bulunduğunu sağlık evrakıyla kanıtladığını, buna rağmen Kosova Yüksek Mahkemesi, dava dilekçesini ve prosedürün yenilenmesine ilişkin talebini reddettiği için ihlal işlediğini ileri sürmüştür.

Davanın Mahkemeye geliş biçimi

7. Anayasa Mahkemesi 28 Temmuz 2011 tarihinde Bayan Isma Bunjaku'nun başvuru dilekçesini kabul etmiş ve KI 101/11 dava numarası ile kaydetmiştir.
8. Mahkeme Başkanının 17 Ağustos 2011 tarih ve GJR 101/11 sayılı kararı ile Yargıç Iliriana Islami raportör yargıç olarak görevlendirilmiştir.
9. Aynı tarihte Mahkeme Başkanı, Yargıç Robert Carolan başkanlığında, yargıçlar Ivan Čukalović ve Kadri Kryeziu'dan oluşan Ön İnceleme Heyeti'ni belirlemiştir.
10. Anayasa Mahkemesi, 17 Ekim 2011 tarihinde dava dilekçesinin kaydedildiğini Kosova Yüksek Mahkemesi'ne ve başvurucuya bildirmiş, ancak şimdiye kadar konuyla ilgili herhangi bir cevap ulaşmamıştır. Aynı tarihte Mahkeme, ÇSRB Emeklilik İdaresi Departmanına da tebligat gönderip ilgili evrakın gönderilmesini talep etmiştir.
11. ÇSRB Emeklilik İdaresi Departmanından talep edilen evrak 1 Kasım 2011 tarihinde Kosova Anayasa Mahkemesi'ne ulaşmıştır.

12. Ön İnceleme Heyeti 30 Kasım 2011 tarihinde Raportör Yargıcın raporunu görüştüktan sonra Mahkeme heyetine istemin kabul edilmezliğine ilişkin öneri sunmuştur.

Olguların özeti

13. Samadrexhe köyü mukimi Bayan Isma Bunjaku, 27 Aralık 2004 tarihinde Çalışma ve Sosyal Refah Bakanlığı Kosova Emeklilik İdaresi Departmanına engelli kişilere tanınan emeklilik hakkının kendisine tanınması talebiyle başvurmuştur.
14. Kosova Emeklilik İdaresi Departmanı, sağlık komisyonunun kendisinde “**kalıcı ve tam engellilik durumun bulunmadığı**” gerekçesi ile Bayan Bunjaku’nun talebini reddettiği 507358 sayılı kararı 16 Ağustos 2005 tarihinde çıkartmıştır.
15. Çalışma ve Sosyal Refah Bakanlığı (ÇSRB) Engelli Kişiler Emeklilikleri İtiraz Heyeti 30.11.2005 tarihinde Bayan Isma Bunjaku’nun itirazını yerinde bulmayarak reddetmiş ve birinci derece komisyonu tarafından çıkartılan 5057358 sayılı kararın meşru ve adil olduğunu tespit etmiştir.
16. Bayan Isma Bunjaku’nun başvurusuna ilişkin idari uyuşmazlık davası çerçevesinde Kosova Yüksek Mahkemesi, 5.4.2006 tarihinde çıkarttığı A.nr.223/2006 sayılı kararla dava dilekçesini kabul etmiş ve ÇSRB İtiraz Heyetinin 5057358 dosya numaralı ve 30.11.2005 tarihli kararını, gerekçe metninin eksikliğinden dolayı iptal etmiştir.
17. ÇSRB Emeklilik İdaresi Departmanından resmen gönderilen evraktan İtiraz Komisyonunun 31 Mayıs 2006 tarihinde Bayan Isma Bunjaku’nun talebine ilişkin ikinci kararı açıkladığı, bununla da talebi reddederek Belediye Mahkemesinde görüşülen davanın hızlandırılmasının talep edildiği birinci derece sağlık komisyonunun 16 Ağustos 2005 tarihli kararının yürürlükte kaldığı anlaşılmaktadır. Bu karar Bayan Bunjaku’ya 8.4.2011 tarihinde teslim edilmiştir.
18. Kosova Yüksek Mahkemesi, ÇSRB İtiraz Heyetinin 31 Mayıs 2006 tarih ve A.nr. 1558/2006 sayılı kararına ilişkin Bayan Isma Bunjaku’nun ikinci kez açtığı İdari Uyuşmazlık Davası hakkında karar aldığıında ikinci dava dilekçesi kabul edilmiş, ÇSRB İtiraz Heyetinin 31 Mayıs 2006 tarih ve 5057358 sayılı kararı iptal edilmiştir.
19. Yüksek Mahkeme’nin A.nr.1558/2006 sayı ve 26.9.2007 tarihli kararı doğrultusunda ÇSRB İtiraz Heyeti 7 Kasım 2007 tarihinde üçüncü kez Bayan Isma Bunjaku’nun itirazı hakkında karar almış ve 5057358 dosya numarası ile kaydettiği bu kararda Gerekçe bildirilerek Bayan Bunjaku’nun istemi tekrar REDDEDİLMİŞTİR.
20. Bayan Bunjaku bu karara karşı Yüksek Mahkeme’ye başvurarak İdari uyuşmazlık davası açmış, bu mahkemenin A.956/2008 sayı ve 17 Kasım 2008 tarihli kararı ile dava dilekçesi reddedilmiştir.
21. Kosova Yüksek Mahkemesi’nin bu kararına karşı Bayan Bunjaku, avukatı Bayan Fatmire Braha aracılığıyla 3 Mart 2009 tarihinde İdari Yargılamanın tekrar edilmesine ilişkin dilekçe sunmuştur.
22. Kosova Yüksek Mahkemesi 27 Nisan 2011 tarihinde çıkarttığı PPA.nr. 4/2009 tarihli kararla, başvurucunun yargılamanın tekrarını haklı çıkartacak yeni deliller sunmadığı gerekçesiyle reddetmiştir.

23. Yukarıda belirtilen kararlardan memnun kalmayan Bayan Isma Bunjaku, son olarak 28 Temmuz 2011 tarihinde Anayasa Mahkemesi'ne başvuruda bulunmuştur.

İstemin kabul edilirlığının değerlendirilmesi

24. İsteme ilişkin karar alabilmesi için Mahkeme, öncelikle başvuruyu ilgili Anayasada belirtilip Anayasa Mahkemesi Hakkında Yasa ve İçtüzükte vurgulanan kabul edilirlilik koşullarının yerine getirilip getirilmediğini değerlendirmek durumundadır.

25. Mahkeme bununla ilgili olarak Anayasanın 113.7 maddesine atıfta bulunur. Madde şunu belirlemiştir:

“Bireyler, kamu otoriteleri tarafından kendi bireysel hak ve özgürlükler ihlal edildiğinde, yasalarla belirlenen tüm kanun yollarını tükettikten sonra ancak dava açma haklarına sahiptirler.”

26. Mahkeme, Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün aşağıda alıntılanan 36 kuralını da dikkate alır.

İçtüzüğü'nün 36. kuralı şunu belirlemiştir:

“1. Mahkeme istemleri yalnız şu hallerde görüşebilir:
c) İstem açık bir şekilde isnat edildiği zaman.”

27. Mahkeme, iddia edilen emeklilik hakkının ihlali konusunu ele alırken Kosova Anayasanın 105 ve 109. maddelerinde yargıç ve savcıların atanması ve görev sürelerinin uzatılması bağlamında emeklilik hakkının zikredildiğini ve **“yasaya göre emekli olana kadar”** ifadesinin kullanıldığını tespit etmiştir.

28. Anayasanın 51. Maddesinin **[Sağlık Güvenliği ve Sosyal Güvenlik]** 2. fıkrasında şu ifade yer almaktadır: “İşsizlik, hastalık, özürllülük ve yaşlılıkla ilgili temel sosyal güvenlik, yasayla düzenlenir”.

29. Anayasanın 51. maddesindeki tanımlamadan da “engellilik, işsizlik ve yaşlılık” ile ilgili sosyal güvenliğin YASA ile düzenleneceği anlaşılmaktadır. Mevcut davada engelli emeklilik meselesi Kosova Meclisinde 6 Kasım 2003 tarihinde kabul edilen 2003/23 sayılı KOSOVA ENGELLİLER EMEKLİLİK YASASI ile düzenlenmiştir.

30. Bu haktan istifade edebilmek için başvuru usulleri ve koşulların yerine getirilmesine ilişkin yollar ve de tarafların taleplerine ilişkin kararlardan memnun kalmamaları halinde temyiz yolları Yasa ile belirlenmiştir.

31. ÇSRB'nin İdari Komisyonları bu yasa hükümlerine dayanarak hareket etmiş, Yüksek Mahkeme ise A.956/2008 sayı ve 17 Kasım 2008 tarihli nihai kararında bu kararların meşru olduğunu tespit etmiştir.

32. Aslında Kosova Anayasa Mahkemesinin, temyiz hakkı olmayıp hukuk mahkemelerinin yanlış karar aldıkları veya olguları yanlış değerlendirdikleri gibi durumlara müdahale etmeye yetkisi yoktur. Anayasa Mahkemesinin rolü Anayasa ile güvence altına alınmış haklara hukuk yolarıyla riayet etmeyi sağlamak olup “dördüncü derece mahkemesi” gibi davranamaz (bkz. *mutatis mutandis*, Akdivar – Türkiye davası, 16 Eylül 1999, R.J.D, 1996-IV, 65. Madde)

33. İstemin ekinde sunulan delillerden görüleceği üzere başvurucu, kamu otoriteleri tarafından hangi anayasal haklarının ihlal edildiğini açıkça belirtmeyerek

başvurunun kesinleştirilmesiyle ilgili yasal sorumluluğunu yerine getirmediği görülmektedir. Dahası Mahkeme, ÇSRB komisyonlarının meseleyi ele alırken eksiklik olup tarafsızlık ilkesinin ihlal edildiğini gösteren herhangi bir bulguya rastlamamıştır. Başvurucunun davanın sonucuyla memnun olmaması, ona, Anayasanın 31. Maddesinin ihlal edildiği iddiasıyla dava açma hakkı vermez (bkz. *mutatis mutandis*, 5503/02 başvuru numaralı Mezotur-Tiszazugi Tarsulat – Macaristan davası 26 Temmuz 2005 tarihli AIHM kararı)

34. bu koşullarda başvuru “iddiasını yeterli şekilde kanıtlamamış” ve bu yüzden Ön İnceleme Heyeti’ne 3. kuralın 2. fıkrası c ve d bentlerine dayanarak istemin reddedilmesi önerilmiştir.

BU SEBEPLERDEN DOLAYI

Anayasanın 113.7 maddesine Anayasa Mahkemesi Hakkında Yasanın 20. maddesine ve içtüzüğün 56. kuralına dayanarak Anayasa Mahkemesi’nin 30 Kasım 2011 tarihli duruşmasında oybirliğiyle:

- I. İstemin kabul edilmez olarak REDDİNE karar verilmiştir.
- II. İşbu karar Yasanın 20.4 maddesine uygun şekilde taraflara bildirilip Resmi Gazetede yayımlanır.
- III. Karar derhal yürürlüğe girer.

Raportör Yargıç

Anayasa Mahkemesi Başkanı

Dr. Iliriana Islami, imza

Prof. Dr. Enver Hasani, imza